

pa samoukom izvrstni učili za tako važno obrtno računstvo, ki je podlaga uspešnemu razvoju našega obrtništva. Knjiga „Računske naloge“ je sploh prvo delo te vrste in Slovenci smo lahko ponosni, da je ministrstvo, opozorjeno po tej lepi zbirki računskih nalog, odredilo sestavo enake knjige tudi za nemške obrtne šole, ki še pogrešajo takega učila. Naj omenimo kot nekako revijo knjižnega delovanja g. Podkrajška, da so izpod njegovega strokovnjaškega peresa doslej izšle še te-le knjige, tudi odobrene od c. kr. naučnega ministrstva: Obrtno knjigovodstvo z naukom o menicah, Slovensko in nemško stavkoslovje, Zemljepis za obrtne šole in Obrtno zakonoznanstvo. Vse se odlikujejo po pregledni sestavi in točnem, jasnem ter gladkem izražanju.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja „Zgodovinsko društvo“ v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. Maribor, 1906. Pred nami ležita 3. letnika 3. in 4. snopič tega za naše znanstvo velevažnega časopisa. Vsebina jima je: I. Razprava: Žigon A.: Letnica 1833 v Prešernovih „Poezijah“. II. Slovansko starinoslovje: Niederle Lubor dr.: Slovanske starožitnosti I. II. 1. Poroča dr. M. Murko. III. Društvena poročila. IV. Imena društvenikov.

„Slovenski posojilničar“, knjiga, ki jo je spisal šolski vodja v p. in posojilniški ravnatelj g. Ivan Lapajne, izide v drugem pomnoženem natisku. Cena vezanemu iztisku bo 3 K, mehko vezanemu 2 K 40 h, nevezanemu 2 K.

Slovensko - Amerikanski koledar za navadno leto 1907. Izdalo in založilo uredništvo „Glasa Naroda“. XIII. letnik. New York. Cena 30 centov. Vsebina tega koledarja je jako bogata in raznovrstna.

Slovensko gledišče. A. Drama. Kot najznamenitejši dogodek na našem odru iz zadnjega časa nam je zabeležiti dejstvo, da se je post tot discrimina rerum uprizorila Cankarjeva komedija „Za narodni blagor“. Svet se ni podrł zaradi tega in nikakega vzroka ni bilo torej, da ni že prej prišla na oder. Trikrat je dosedaj napolnila gledišče, dne 13., 15. in 26. decembra, in mislim, da se ne motim, ako trdim, da ni mikalo tolikanj dejanje in vsebina drame nego Cankarjeva umetnost, ki se v njej razodeva v polni meri.

Cankarjevi junaki čisto niso tolikanj ljudje nego posebljena človeška čuvstva, morda tudi lastnosti — dobre in slabe. Malokdaj nam pokaže Cankar človeka od vseh strani, pač pa nam pokaže eno stran njegovo od vseh strani, če se smem izraziti tako. Ako se Cankarjevi ljudje na primer ljubijo, potem vidimo samo ljubezen, in zdi se, kakor bi bila to bitja, ki ne jedo in ne pijo, temveč samo ljubijo. Pri tem pa se Cankar čudovito poglobi v človeško naravo, najskrivnejši koti človeške duše so mu dostopni, najsubtilnejše gibljaje človeškega srca zasledi. S tem, da se omejuje Cankar na posamezno potezo ter nam jo kaže v vsej možni luči, doseže skrajno potenciran učinek, in sicer oni učinek, ki ga baš namerava. Seveda ima to tudi svojo senčno stran! Prav to, da nam Cankar nikoli ne pokaže celega človeka, da nam slika vedno le eno čuvstvo njegovo, bodisiže katerokoli, je vzrok,

da se nam tolikrat zdi, kakor bi se nahajali njegovi junaki v nekakem deliriju, in da često podvomimo, žive li sploh taki ljudje. Cankar nam bo podal tudi celega človeka, ali šele tedaj, ko bode končano zadnje njegovo delo. — Iz vseh njegovih del si bomo lahko konstruirali njegovega človeka, v enem samem pa ga nam Cankar ne more pokazati, ker bi moral sicer pri načinu svoje umetnosti pisati same debele folijante. Cankar ni epik, ampak lirik in pa — dramatik. Njegovi spisi so pesmi, melodije, ne rečem, da vedno lepe, a vedno take, ki imajo moč do človeka. To, kar občutimo pri njegovih povestih včasih kot nedostatek, se izgubi v drami, zlasti če je ne čitamo, ampak jo vidimo igrati. Drama itak zahteva, da bodi v njej osredotočeno vse na eno točko. In potem vidimo pred sabo igralce, ki so ljudje! Zato nas ne moti toliko, če stremi vse početje in dejanje nastopajočih junakov samo za enim ciljem, če se sučejo vse njih misli neprestano vedno samo okrog enega predmeta. Malokomu je prišlo nemara ob uprizoritvi Cankarjeve komedije na misel, da bi se bil vprašal: nimajo li ti ljudje, ki nam jih hoče Cankar naslikati, res nič dobrega na sebi? . . . In vendar moramo reči, če stvar dobro premislimo, da Cankar pretirava. Seveda pozabiti ne smemo, da je Cankar pisal — komedijo!

Dialog v igri je vseskozi jedrovit, celo delo z umetniškega stališča tako, da smo po pravici ponosni nanje. Odkar je Cankar začel pisati drame, se nam ne bo moglo več očitati, da Slovenci nimamo dramske literature!

Se par besedi glede tehnike! Oponašalo se je Cankarju, da ne pozna glediškega odra, glediške tehnike. Kako po krivici, je pokazala baš uprizoritev drame „Za narodni blagor!“ Prav mogoče, da se Cankar tega ni učil iz kakega katekizma, prav verjetno tudi, da ni cele večere prečepel poleg šepetalke, ali tudi pri takih stvareh je instinkt najzanesljivejši voditelj, in da ima Cankar precej dramskega instinkta, o tem ne bo zdaj menda nihče več dvomil, kdor je videl uprizorjeno njegovo delo „Za narodni blagor!“ —

Dne 29. novembra in 8. decembra so igrali Shakespearjevega „Beneškega trgovca“ v Zupančičevem prevodu. Uprizoritev nas je jako prijetno iznenadila. Poglavitne vloge so bile vseskozi v večjih rokali. Zlasti pa se je odlikoval gospod Dragutinovič, ki je igral „Shyloka“.

„Marietta“, komedija v dveh dejanjih, spisal G. Gallina, ki se je uprizorila prvič na slovenskem odru dne 4. decembra ter ponovila v nedeljo, dne 9. decembra popoldne, našemu občinstvu ni posebno prijala, čemur se čudimo. Igrica ni slaba. Res napravlja vtisk, kakor bi bila vloga Mariette nalašč pisana za kako igralko, ali to ne škodi kdovekaj in se je to pri nas tem manj občutilo kot nedostatek, ker smo imeli v gospe Barjaktarovičevi izvrstno interpretinjo te vloge. V istini, zaslužila bi bila več glasne pohvale, nego je je bila deležna!

Dne 23. decembra popoldne so igrali prvič v sezoni Anzengruberjeve „Podkriževalce“.

Dne 8. in 26. decembra popoldne sta bili otroški predstavi. Uprizorili so prvega dne „Snegulčico in škrate“, drugega „Pepelko“.

B. Opera. Operne predstave smo imeli zadnji čas sledeče: 1. decembra so peli petič „Bisere“, 9. decembra tretjič v sezoni „Trubadurja“, 23. decembra četrtič „Rigoletta“, dne 11., 18., 20. in 25. pa „Prodano nevesto“, ki obhaja letos svojo štiridesetletnico.

Dr. Zbašnik.